

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 23/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 november 2002 en proposition med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen (RP 251/2002 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet skall lämna utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen, jord- och skogsbruksministeriet

- miljöminister Jouni Backman och regeringsråd Hannu Karjalainen, miljöministeriet
- miljöjurist Kurt Hemnell, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter
- miljöchef Jouko Kostamo, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
- generalsekreterare Esko Joutsamo, Finlands Naturskyddsförbund rf
- jurist Helena Ålgars, Svenska Lantbruksproducenternas Centraförbund.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från

— Jordägarnas Förbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår i naturvårdslagen vissa ändringar som anses brådskande. De beror dels på den nya grundlagen, dels på en anmärkning från Europeiska gemenskapernas kommission mot Finland.

Dessutom föreslås beslutanderätten i vissa frågor bli överförd från statsrådets allmänna sammanträde till miljöministeriet. Beviljandet

av undantag från omsättningsförbudet i anknytning till artskyddet föreslås bli överfört från Finlands miljöcentral till de regionala miljöcentralerna.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har blivit antagen och stadfäst.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Kontroll av de naturvetenskapliga uppgifterna om ett Natura 2000-område

I den föreslagna 64 § finns bestämmelser om nätverket Natura 2000. Regeringen föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom. om att det är miljöministeriet som fattar beslut om kontroll av de naturvetenskapliga uppgifterna om ett Natura 2000-område.

Utskottet noterar att livsmiljöerna enligt rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG), habitatdirektivet, utmärks av att de i regel är beständiga, såsom den prioriterade livsmiljötypen högmossar. Men också inom dessa livsmiljöer förändras arterna fortlöpande i enlighet med de populations-ekologiska lagarna. I de prioriterade livsmiljötyperna ingår också obeständiga livsmiljöer typ boreala skogar med inslag av olika utvecklingsfaser typiska för trädbeståndet. Förekomsten av arter förändras givetvis också i och med utvecklingen inom dessa områden. Dessutom breddas kunskaperna om Naturaområdena allteftersom artinventeringarna genererar nya uppgifter. Följaktligen kan det bli aktuellt med en översyn av uppgifterna om livsmiljöer och arter.

En sak som utskottet i varje fall särskilt vill påpeka är hur viktigt det är för skogsägarna att ha tillgång till de färskaste uppgifterna. Uppgifterna är relevanta för åtgärder i skogar inom områden där skogshantering enligt en Naturabedömning avsevärt kan äventyra skyddet av de arter eller livsmiljöer som varit anledningen till att området innefattats i det av statsrådet godkända skyddsprogrammet. De nya uppgifterna kan påverka målet för skyddet genom att antingen lindra eller strama åt kraven.

En överföring av beslutanderätten till miljöministeriet får inte försvaga markägarnas rättskydd, anser utskottet. Som det framgår av propositionsmotiven skall markägarna och de vars rätt eller förmån saken kan gälla höras i enlighet med lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) innan beslutet fattas. Miljöministeri-

ets beslut, skall på samma sätt som ett beslut av statsrådets allmänna sammanträde, kunna överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Hänvisningsbestämmelsen i 3 mom. föreslås följaktligen bli kompletterad på denna punkt. Utskottet hänvisar i fråga om den föreslagna bestämmelsen också till grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 68/2002 rd — RP 251/2002 rd).

Behovet av ersättningar i anknytning till Europeiska gemenskapens specialbestämmelser om artskydd

Utskottet konstaterar att Europeiska gemenskapens specialbestämmelser om artskydd finns inskrivna i 49 § i naturvårdslagen. Staten är inte skyldig att för skydd enligt paragrafen betala ersättning till fastighetsägaren eller innehavaren av en särskild rättighet för eventuella olägenheter i motsats till vad som gäller exempelvis arter som enligt naturvårdslagens 47 § kräver särskilt skydd. Inom skogsbruket har 49 § hittills främst haft relevans för skydd av flygekorror. I framtiden kan frågan i viss utsträckning också bli aktuell för t.ex. fladdermöss eller andra likartade däggdjur.

I en utredning till utskottet påpekades det att särskild fokus lagts på flygekorren allt sedan början av 1990-talet. För att skydda flygekorrens flygmiljö tog man i slutet av 1990-talet fram verklighetsanpassade skogshanteringsrekommendationer som inkluderar grupper av naturvårdsträd och ekologiska korridorer. Anvisningarna ingår i FFCS-skogscertifieringssystemet.

När Europeiska kommissionen inledde ett kontrollförfarande i fråga om skyddet av flygekorror tillsatte jord- och skogsbruksministeriet en arbetsgrupp (arbetsgruppen för flygekorror 2002), som kom med en enhällig rapport den 13 december 2002 (Työryhmämuistio MMM 2002:21). Arbetsgruppen underströk att flygekorrens plats i artförteckningen i bilaga IV a) i habitatdirektivet bör omprövas bl.a. med hänsyn till de nyaste forskningsrönen om behovet att skydda flygekorren.

Medlemsstaterna och kommissionen håller på att ta fram anvisningar för hur artikel 12 i habitatdirektivet skall tillämpas. Enligt information till utskottet råder det dock ovisshet om hur man i olika länder förhåller sig t.ex. till att arter typ flygekorre stryks ur bilaga IV i habitatdirektivet. Förteckningen i bilagan är gemensam för alla medlemsstater och Finland är det enda EU-land där det förekommer flygekorror. Enligt habitatdirektivet har Finland åtminstone tills vidare ensamt ansvaret för skyddet av flygekorror inom hela EU i dess nuvarande omfattning.

Uttrycket parningsplatser och rastplatser i habitatdirektivet kommer enligt vad utskottet erfarit direkt från rådets direktiv om bevarande av vilda fåglar (79/409/EEG), det s.k. fågeldirektivet. Där avses med rastplats allmänt kända platser där fåglarna rastar på sin färdväg. Bestämmelsen i habitatdirektivet gäller företrädesvis däggdjur. Men det är oklart vad som avses med rastplats för däggdjur. Följaktligen är det också oklart vad som avses med att förstöra rastplatser.

Arbetsgruppen som grunnat på flygekorrfrågan understryker i sin rapport att det inom skogsbruket går att smidigt och med gott resultat sätta stopp för att flygekorrorarnas parningsplatser och rastplatser skadas eller förstörs och borgar för en gynnsam bevarandenivå om man framför allt satsar på informationsutbyte och insatsstyrning mellan alla aktörer, effektiviserar utbildningen för skogs- och miljöproffs och intensifierar rådgivningen till skogsägare och informationen. Arbetsgruppen framhåller dock i sin rapport att staten inte betalar någon ersättning för skyddet av flygekorrorarnas parningsplatser eller rastplatser, en orättvisa i mångas tycke. Det handlar inte alltid om i lagen åsyftade små om-

råden, utan verksamheten har i enstaka fall kunnat vara begränsad inom flera hektar när det i en stämplingspost funnits flera parnings- och rastplatser för flygekorror. Skogsägarna kan till följd härav förlora flera tiotusentals euro. Det kan vara svårt att sälja virke från ett skogsbestånd eller ett skogsskifte där flygekorror håller till. Det kan också hända att områdets värde sjunker i och med inskränkningarna i användningen. Det finns dessutom risk för att avverkingen stannar av för en längre tid om någon exempelvis lämnar in en begäran om undersökning om avverkingarna till polisen.

Utskottet anser på grundval av det ovan anförda att bestämmelserna om skydd för flygekorre och motsvarande arter i naturvårdslagen bör ses över med avseende på de situationer där de ekonomiska effekterna slår hårt mot markägarna. Utskottet menar att skyddet av flygekorre primärt bör omfattas av naturvårdslagstiftningen och att flygekorren i egenskap av s.k. direktivart (naturvårdslagens 49 §) bör jämföras med arter som kräver särskilt skydd (naturvårdslagens 47 §) vad gäller begränsnings- och ersättningsgrunder. Därför behövs det absolut en ändring av de bestämmelser i naturvårdslagen som reglerar saken (ersättningsbestämmelserna i naturvårdslagens 53 § inkluderade) på denna punkt. Utskottet vill här särskilt påpeka att miljöförvaltningen till dags dato inte anslagit några pengar för ersättningar för skydd av flygekorror.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att miljöutskottet tar hänsyn till det som sägs ovan.

JsUU 23/2002 rd — RP 251/2002 rd

Helsingfors den 30 januari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Hannu Aho /cent
Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Katri Komi /cent

Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /cent
Pertti Mäki-Hakola /saml
Olli Nepponen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Unto Valpas /vänst
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

AVVIKANDE MENING

Tvärtemot vad utskottsmajoriteten ansåg borde utskottet i sitt utlåtande till miljöutskottet ha gett sitt entydiga stöd för lagförslaget i propositionen, eftersom den minutiösa expertutfrågningen inte gav något som skulle ha föranlett en annan åsikt.

Utskottsmajoriteten yttrade sig särskilt om sådant som över huvud taget inte behandlas i propositionen, dvs. skyldigheten att betala ersättning till fastighetsägaren eller innehavaren av en

särskild rättighet för eventuella olägenheter när det s.k. fågeldirektivet tillämpas i praktiken.

Flygekorren var något som intresserade utskottsmajoriteten i högsta grad. För att testa vad majoriteten var ute efter föreslog jag följande formulering i utlåtandet: "När det gäller däggdjur kan rastplats trots allt visa sig vara inexakt, vilket kommer till uttryck bl.a. när en rastplats förstörs". Jag blev övertygad om att majoriteten bygger på en ohållbar plattform när den inte ens kunde anta denna formulering.

Helsingfors den 30 januari 2003

Erkki Pulliainen /gröna